

Decor en etalage B+S

2de graad A-finaliteit

II-DeEt-a

BRUSSEL

D/2021/13.758/093

Versie januari 2022

Disclaimer

Gezien de te grote omvang en gedetailleerdheid van het geheel van de basisvorming en de specifieke vorming zoals bepaald door de Vlaamse regering (eindtermen, specifieke eindtermen, beroepskwalificaties) zal er, in tegenstelling tot het oorspronkelijke opzet van onze leerplannen, veelal onvoldoende ruimte zijn om de leerplandoelen in dit leerplan met voldoende diepgang te realiseren binnen de beschikbare onderwijstijd of voor het schoolbestuur, het lerarenteam of de individuele leraar om eigen inhoudelijke of didactische keuzes te maken.

De leerplannen 2de graad zijn opgesteld onder voorbehoud van de uitspraak van het Grondwettelijk Hof met betrekking tot het verzoekschrift waarmee de vernietiging van dat decreet wordt gevraagd.

Naargelang de samenstelling van de studierichting waarvoor een leerplan geldt, integreren de leerplandoelen eindtermen basisvorming, cesuurdoelen en/of doelen die leiden naar een beroepskwalificatie. In de concordantietabel geven we duidelijk aan welke leerplandoelen de eindtermen basisvorming, de cesuurdoelen en/of de doelen die leiden naar een beroepskwalificatie realiseren. De opgenomen cesuurdoelen en de doelen die leiden naar een beroepskwalificatie werden in overleg met de onderwijsverstrekkers vastgelegd en zijn onder voorbehoud van de goedkeuring van de curriculumdossiers 2de graad.

1 Algemene inleiding

De start van de modernisering secundair onderwijs gaat gepaard met een nieuwe generatie leerplannen. Net zoals in de eerste graad zijn de nieuwe leerplannen van de tweede graad ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool en gaan ze uit van de professionaliteit van de leraar en het eigenaarschap van de school en het lerarenteam.

1.1 Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten

De nieuwe leerplannen vertrekken vanuit het **vormingsconcept** van de katholieke dialoogschool en laten toe om optimaal aan te sluiten bij het pedagogisch project van de school en de beleidsbeslissingen die de school neemt vanuit haar eigen visie op onderwijs (taalbeleid, evaluatiebeleid, zorgbeleid, ICT-beleid, kwaliteitsontwikkeling, keuze voor vakken en lesuren ...).

De nieuwe leerplannen ondersteunen **kwaliteitsontwikkeling**: het leerplanconcept spoort met kwaliteitsverwachtingen van het Referentiekader onderwijskwaliteit (ROK). Kwaliteitsontwikkeling volgt dan als vanzelfsprekend uit keuzes die de school maakt bij de implementatie van leerplannen.

De nieuwe leerplannen faciliteren een **gerichte studiekeuze** na de tweede graad. Het proces van de studiekeuze eindigt immers niet na de eerste graad. In de tweede graad onderzoeken leerlingen meer gericht waar hun capaciteiten liggen en wat hun talenten zijn. Leerplannen zijn daarbij een belangrijk hulpmiddel. De doelen sluiten aan bij de verwachte competenties van leerlingen die voor een bepaalde studierichting kiezen. De feedback en evaluatie bij de realisatie ervan beïnvloeden op een positieve manier de keuze van leerlingen voor een meer geprofileerde studierichting in de derde graad.

De nieuwe leerplannen gaan uit van de **professionaliteit** van de leraar en het **eigenaarschap** van de school en het lerarenteam. Ze bieden pedagogisch-didactisch voldoende ruimte voor een eigen aanpak van de leraar, het lerarenteam of de school [zie disclaimer].

De nieuwe leerplannen borgen de **samenhang** in de vorming van de tweede graad. Leerplannen zorgen voor een samenhangend fundament van vorming voor alle leerlingen binnen een finaliteit en een studierichting. Ze vertrekken vanuit een gemeenschappelijk referentiekader en hanteren een gelijkgerichte terminologie met respect voor de eigenheid van elk vak. De samenhang in de tweede graad betreft zowel de verticale samenhang (de plaats van het leerplan in de opbouw van het curriculum) als de horizontale samenhang tussen vakken binnen studierichtingen en over studierichtingen en finaliteiten. Waar relevant geven de leerplannen expliciet aan voor welke doelen van andere leerplannen in de school verdere afstemming mogelijk is. Op die manier faciliteren en stimuleren de leerplannen leraren algemene vorming (incl. godsdienstleraren) en leraren specifieke vorming om over de vakken heen samen te werken en van elkaar te leren. Een verwijzing van een vakleraar naar de lessen van een collega laat de leerlingen niet alleen aanvoelen dat de verschillende vakken onderling samenhangen en dat ze over dezelfde werkelijkheid gaan, maar versterkt ook de mogelijkheden tot transfer.

In wat volgt gaan we dieper in op een aantal uitgangspunten.

1.2 De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs

De leerplannen vertrekken vanuit een gedeelde inspiratie die door middel van een vormingscirkel voorgesteld wordt. We 'lezen' de cirkel van buiten naar binnen.

- Een lerarenteam werkt in een katholieke dialogeschool die onderwijs verstrekt vanuit een **specifieke traditie**. Vanuit het eigen pedagogisch project kiezen leraren voor wat voor hen en hun school goed onderwijs is.
- Ze wijzen leerlingen daarbij de weg en gebruiken daarvoor **wegwijzers**. Die zijn een inspiratiebron voor hen en hun collega's en zorgen voor een Bijbelse 'drive' in hun onderwijs.
- De kwetsbaarheid van leerlingen ernstig nemen betekent dat elke leerling **beloftevol** is en alle leeransen verdient. Die leerling is **uniek als persoon** maar ook **verbonden** met de klas, de leraar, de school en de bredere samenleving. Scholen

zijn daarbij **gastvrije plaatsen** waar leerlingen en leraren elkaar ontmoeten in diverse contexten. De leraar vormt zijn leerlingen vanuit een **genereuze** attitude, hij geeft om zijn leerlingen en hij houdt van zijn vak. Hij durft af en toe de gebaande paden verlaten en stimuleert de **verbeelding en creativiteit** van leerlingen. Zo zaait hij door zijn onderwijs de kiemen van een hoopvolle, **meer duurzame en meer rechtvaardige wereld**.

- Leraren vormen leerlingen door middel van inhouden van vorming, die we groeperen in **vormingscomponenten**: levensbeschouwelijke vorming, culturele vorming, economische vorming, lichamelijke vorming, maatschappelijke vorming, natuurwetenschappelijke en technische vorming, sociale vorming, talige vorming en wiskundige vorming. De aaneengesloten cirkel van vormingscomponenten wijst erop dat vorming een geheel is en zich niet in schijfjes laat verdelen. Je kan onmogelijk over culturele vorming spreken zonder met taal bezig te zijn; je kan niet beweren dat wetenschap en techniek geen band hebben met economie, wiskunde of geschiedenis. Dwarsverbindingen doorheen de vakken zijn daarbij belangrijk. De vormingscirkel vormt dan ook een dynamisch geheel van elkaar voortdurend beïnvloedende en versterkende componenten.
- Een leraar vormt leerlingen als **individuele leraar** maar werkt ook binnen **lerarenteams** en binnen een **beleid van de school**. De gemeenschappelijke leerplannen (Gemeenschappelijk funderend leerplan en Gemeenschappelijk leerplan ICT) helpen daartoe. Ze worden gestuurd door keuzes die een school (schoolbestuur, beleidsteam, lerarenteam) maakt. Het Gemeenschappelijk funderend leerplan zorgt voor het fundament van heel de vorming dat gerealiseerd wordt in vakken, in projecten, in schoolbrede initiatieven of in een specifieke schoolcultuur.
- De uiteindelijke bedoeling is om **alle leerlingen** kwaliteitsvol te vormen. Die leerlingen zijn dan ook het hart van de vormingscirkel, zij zijn het op wie we inzetten. Zij dragen onze hoop mee: de nieuwe generatie die een meer duurzame en meer rechtvaardige wereld zal creëren.

1.3 Ruimte voor leraren(teams) en scholen

[zie disclaimer]

De vrijheid die de leraar krijgt om met het leerplan te werken vraagt van hem een grote professionaliteit. Professionaliteit vergt meesterschap. De leraar is dus een meester in zijn vak; hij beheerst de inhouden die hij onderwijst. Een diep gevoel van verantwoordelijkheid en de overtuiging dat elke leerling het recht heeft om op een goede manier gevormd te worden, liggen aan de basis van zijn professioneel bezig zijn.

Vorming is voor die leraar nooit te herleiden tot een cognitieve overdracht van inhouden. Vorming is iets wat hem in die mate beroert dat hij voor iedere leerling de juiste woorden en gebaren zoekt om de wereld te ontsluiten. Hij wil de leerling tot bij de wereld brengen. De leraar introduceert leerlingen in de wereld waarvan hij houdt en hij probeert hen ook vriend van die wereld te laten worden. Een leraar zorgt er bijvoorbeeld voor dat leerlingen gegrepen kunnen worden door de cultuur van het Frans of door het ambacht van een metselaar. Hij initieert leerlingen in een wereld en probeert hen zover te brengen dat ze er hun eigen weg in kunnen vinden.

We hebben de leerplandoelen noch chronologisch noch hiërarchisch geordend. Vanuit het pedagogisch project van de school, vanuit zijn passie, expertise en creativiteit, in functie (van de beginsituatie) van de klasgroep kan de leraar eigen accenten leggen en differentiëren. Hij kan kiezen welke leerplandoelen hij op welke manier samenneemt bij het uitwerken van lessen, thema's of projecten.

In het leerplan leggen we geen didactische werkvormen vast. Ter ondersteuning van leraren(teams) geven we voor bepaalde leerplanonderdelen louter een indicatie van de nodige onderwijstijd. Dat betekent dat leraren(teams) alle vrijheid hebben om langere leerlijnen op te bouwen en in te zetten op de spiraalsgewijze aanpak van bepaalde leerplandoelen. Leraren bepalen zelf welke contexten ze laten spelen, welke methodieken ze hanteren.

1.4 Differentiatie

De nieuwe leerplannen bieden volop kansen om gedifferentieerd te werken. Ze laten toe om te differentiëren op verschillende manieren:

- verschillende inhoudelijke keuzes;
- doelen integreren;
- inhouden verbreden door andere contexten aan bod te laten komen;
- verdieping aanbieden;
- in te spelen op verschillen in het abstractievermogen van leerlingen.

Differentiëren is van belang in alle leerlingengroepen. Leerlingen die starten in een studierichting van de tweede graad en voor wie dit leerplan bestemd is, behoren immers wel tot de doelgroep, maar bevinden zich niet noodzakelijk in dezelfde beginsituatie. Dikwijls hebben zij reeds een niet te onderschatten – maar soms sterk verschillende – bagage mee vanuit de eerste graad, de gevolgde basisoptie, de thuissituatie en vormen van informeel leren. Het is belangrijk om zicht te krijgen op die aanwezige kennis en vaardigheden en vanuit dat gegeven, soms gedifferentieerd, verder te bouwen.

Ook de motivatie van leerlingen is soms sterk verschillend. Sommige leerlingen denken meer conceptueel en abstract. Andere leerlingen komen vanuit een meer concrete benadering sneller tot inzichtelijk denken. De ene context kan betekenisvol zijn voor een leerlingengroep, terwijl een andere context dan weer betekenisvoller kan zijn voor een andere leerlingengroep.

Daarnaast bieden leerplannen kansen om de complexiteit van leerinhouden aan te passen. Dat kan door een complexere situatie te schetsen, een minder ingewikkelde bewerking of handeling voor te stellen, of door het aanbieden van meer kennis of vaardigheden leerlingen uit te dagen.

Verschiede leerinhouden aanbieden aan verschillende leerlingen is één vorm van differentiatie. Andere mogelijkheden zijn differentiëren in didactiek, in graad van autonomie en ondersteuning. De ene leerling kan snel zelfstandig werken, de andere heeft intense begeleiding nodig. In de wenken bij de leerplandoelen verwijzen we soms naar differentiatiemogelijkheden. Dat kan door al dan niet ondersteuning of hulpmiddelen aan te bieden in de vorm van voorbeelden, schrijfkaders, stappenplannen ...

Didactische differentiatie kan ook betrekking hebben op het flexibel aanwenden van de beschikbare leertijd, zoals variëren in tempo van onderwijzen en in leertempo van leerlingen, de ene leerling of leerlingengroep wat meer tijd geven dan de andere om hetzelfde te leren.

Differentiatie kan ook door leerlingen naar verschillende producten te laten toewerken die dan naar gedifferentieerde vormen van evaluatie leiden.

1.5 Opbouw van de leerplannen

Elk leerplan is opgebouwd volgens een vaste structuur: algemene inleiding, situering, pedagogisch-didactische duiding, leerplandoelen, basisuitrusting, concordantie. Alle onderdelen van het leerplan maken inherent deel uit van het leerplan. Schoolbesturen van Katholiek Onderwijs Vlaanderen die de leerplannen gebruiken, verbinden zich tot de realisatie van het gehele leerplan.

In de **algemene inleiding** belichten we het leerplanconcept en gaan we o.m. dieper in op de visie op vorming, de ruimte voor leraren(teams) en scholen en de mogelijkheden tot differentiatie.

In de **situering** beschrijven we - waar relevant - de samenhang met de eerste graad, de samenhang in de tweede graad en de plaats in de lessentabel.

In de **pedagogisch-didactische duiding** komen de inbedding in het vormingsconcept, de krachtlijnen, de opbouw, de leerlijnen, de aandachtspunten met o.m. de nieuwe accenten van het leerplan aan bod.

De **leerplandoelen** zijn sober en helder geformuleerd waarbij het leerplandoel als geheel het verwachte niveau van realisatie en beheersing aangeeft. Waar relevant voegen we bij de leerplandoelen een opsomming of een afbakening (★) toe die duidelijk aangeeft wat bij de realisatie van het leerplandoel aan bod moet komen. Ook de pop-ups bevatten informatie die noodzakelijk is bij de realisatie van het leerplandoel.

Alle leerplandoelen zijn te bereiken, met uitzondering van attitudes. Leerplandoelen die een **attitude** zijn en dus na te streven, duiden we aan met een sterretje (*).

We tonen de **samenhang** met andere leerplannen in de **tweede graad**. Zo geven we het overleg in lerarenteams alle kansen. Waar relevant verwijzen we ook naar **samenhang met de eerste graad** en naar specifieke items die reeds in de leerplannen van de eerste graad aan bod kwamen.

Ten slotte geven we een aantal zinvolle of inspirerende **wenken** (✓). Het betreft voornamelijk een noodzakelijke toelichting bij leerplandoelen of specifieke begrippen, suggesties voor een mogelijke didactische aanpak of een afbakening van de leerstof.

De **basisuitrusting** geeft aan welke materiële uitrusting vereist is om de leerplandoelen te kunnen realiseren.

In de **concordantie** geven we aan welke leerplandoelen gerelateerd zijn aan bepaalde eindtermen, cesuurdoelen of doelen die leiden naar beroepskwalificaties.

1.6 Tot slot

[zie disclaimer]

De nieuwe leerplannen geven richting en laten ruimte. Ze faciliteren de inhoudelijke dynamiek en de continuïteit in een school en lerarenteam. Ze vormen een kwaliteitskader dat inzet op een eigen visie en een identiteitskader dat de unieke identiteit van een school in de diverse samenleving versterkt en ondersteunt. Zo garanderen we binnen het kader dat door de Vlaamse regering werd vastgelegd voldoende

vrijheid voor schoolbesturen om het eigen pedagogisch project vorm te geven vanuit de eigen schoolcontext. We versterken het eigenaarschap van scholen die d.m.v. eigen beleidskeuzes de vorming van leerlingen gestalte geven. We creëren ook ruimte voor het vakinhoudelijk en pedagogisch-didactisch meesterschap van de leraar, maar bieden – via pedagogische begeleiding – ondersteuning waar nodig.

2 Situering

2.1 Samenhang in de tweede graad

2.1.1 Samenhang binnen de studierichting Decor en etalage

Er is een sterke inhoudelijke verwantschap met de rubriek ‘Artistiek en creatief’ van het leerplan Maatschappelijke vorming. Dit leerplan biedt voldoende aanzetten voor leren in samenhang.

2.2 Plaats in de lessentabel

Het leerplan is gericht op 36 graaduren en is bestemd voor de studierichting Decor en etalage. [\[zie disclaimer\]](#)

3 Pedagogisch-didactische duiding

3.1 Decor en etalage en het vormingsconcept

Het leerplan Decor en etalage is ingebed in het vormingsconcept van de katholieke dialoogschool. In het leerplan Decor en etalage ligt de nadruk op het artistieke wat aan bod komt door een integratie van de culturele en sociale vorming. De wegwijzers verbeelding, gastvrijheid en kwetsbaarheid en belofte maken er inherent deel van uit.

Culturele vorming

Culturele vorming biedt leerlingen mogelijkheden om kunst en cultuur te verkennen en te verwerken. Leerlingen onderzoeken hoe de wereld of de samenleving is en verbeelden hoe die zou kunnen zijn. Kunst stimuleert hen om met een kritische en open blik cultuur waar te nemen. Via kunst en cultuur komen ze ook in contact met het artistieke. Artistieke uitingen van zichzelf en anderen raken en inspireren leerlingen. Ze ontwikkelen hun creatief denken en doen. Zo groeit hun cultureel bewustzijn. Dat draagt bij tot hun persoonlijke ontwikkeling in relatie met de anderen. Kunst helpt leerlingen om de eigen perceptie van die realiteit te verbeelden en op persoonlijke wijze weer te geven.

Sociale vorming

In sociale vorming leggen we de focus op de mens als een relationeel wezen. Leerlingen leren zichzelf kennen als meer dan ‘losse individuen’, maar herkennen en erkennen zich als persoon en als knooppunt van relaties. Sociale vorming daagt hen uit om minder ik-gericht en meer empathisch te gaan leren en leven en duurzame sociale en relationele vaardigheden te ontwikkelen.

Samen creëren en samen verbeelden betekent dat ze rekening houden met zichzelf, hun eigen mogelijkheden en met de ander.

Verbeelding

Kunst geeft een specifiek creatieve, verbeeldende kijk op de mens, de wereld en op God. Verbeelding breidt het voorstellingsvermogen van leerlingen uit en geeft ruimte om datgene wat niet onmiddellijk tastbaar is, uit te drukken en over te dragen. Leerlingen krijgen kansen om nieuwe werelden te leren kennen en te maken waar ze intens van kunnen genieten. Via kunst stimuleren we leerlingen om hun verbeeldingskracht te beleven, te versterken, vorm te geven en ervan te genieten. Aan de grondslag van een artistieke, kunstzinnige ervaring ligt de verbeelding.

Gastvrijheid en uniciteit in verbondenheid

Vanuit onze christelijke mensvisie erkennen en waarderen we de leerling als uniek persoon met eigen mogelijkheden en beperkingen, een eigen geschiedenis en persoonlijkheid. Artistieke expressie is betrokken op identiteit, op het diepste wezen van de mens. Door het beschouwen van en geraakt worden door, geeft kunst zin en betekenis aan wie we zijn en aan de wereld waarin we leven. Leerlingen krijgen kansen om te groeien in relatie met zichzelf, de andere en de wereld.

Kwetsbaarheid en belofte

Door in aanraking te komen met een of meer artistieke vormen ontdekken leerlingen hun interesses en mogelijkheden. Zij kunnen door creatieve uitingen geraakt worden en ze worden geconfronteerd met hun kwetsbaarheid, grenzen, dromen en groeikansen. Daardoor leren ze hun eigen kracht en kwetsbaarheid kennen. Volgehouden inspanningen zijn nodig om hun artistieke expressievorm verder te ontwikkelen.

Uit die vormingscomponenten en wegwijzers zijn de krachtlijnen van het leerplan ontstaan.

3.2 Krachtlijnen

Gedreven met ruimtelijk en publicitair vormgeven omgaan, individueel en samen met anderen

Leerlingen zijn gedreven om creatief en uitvoerend te werken. Ze ontwikkelen een intrinsieke motivatie en nemen hun eigen leerproces in handen. Ze tonen zelfdiscipline, ambitie, verantwoordelijkheid en enthousiasme in hun leerproces; vinden gedrevenheid bij zichzelf, maar ook in relatie tot de groep.

Door een actieve rol in te nemen in groepsverband werken ze aan hun vertrouwen, verdienen ze aanmoediging en constructieve feedback.

Verbeeldingskracht en vakdeskundigheid inzetten bij het ruimtelijk en publicitair vormgeven

Via hun creativiteit en **verbeelding** krijgen leerlingen respect voor de beeldtaal en creëren ze kruisbestuivingen tussen verschillende disciplines. Ze ontwikkelen beeldtaal waarmee ze hun expressieve mogelijkheden verruimen. De leerlingen ontwikkelen hun ruimtelijk en publicitair denken, voelen en handelen en tonen hun werk.

Via volgehouden inspanningen ontwikkelen de leerlingen hun vaardigheden. Ze worden daarbij regelmatig geconfronteerd met hun kwetsbaarheid, hun beperkingen, hun dromen en groeikansen. Zo leren ze hun eigen kracht en **kwetsbaarheid** kennen.

Kunst en cultuur onderzoeken, betekenis geven en waarderen

De leerlingen ontwikkelen een uitgesproken en brede belangstelling voor kunst en cultuur in onze samenleving. Ze laten hun interesse voor kunst blijken door ernaar te luisteren en te kijken, door kunst te

beleven en ervan te genieten. Ze brengen kunst- en cultuuruitingen in verband met een breed kunsthistorisch kader. Zo verbreden ze hun horizon vanuit maatschappelijk, historisch en cultureel perspectief.

Leerlingen gaan met een nieuwsgierige betrokkenheid om met kunst en cultuur. Ze treden onbevooroordeeld kunst- en cultuuruitingen tegemoet en interpreteren en waarderen wat ze zien, horen en voelen. Ze reflecteren over technische, artistieke en communicatieve aspecten en over het eigen proces en product. Ze gebruiken kunst- en cultuuruitingen als een springplank voor hun eigen concepten, ideeën en creaties. Via hun creativiteit en verbeelding krijgen ze respect voor de taal van de kunst en ontdekken ze de waarde van wat hen ligt.

3.3 Opbouw

- Beeldcreatie
- Publicitair vormgeven
- Ruimtelijk vormgeven
- Kunstbeschouwing

3.4 Leerlijnen

3.4.1 Samenhang met de derde graad

In de 2de graad komt de basis van het ruimtelijk en publicitair vormgeven aan bod, waarna men in de 3de graad meer aandacht zal besteden aan het verder uitdiepen van de inhoudelijke, de technische, esthetische en commerciële aspecten ervan.

3.5 Aandachtspunten

Om de beroepsgerichte vorming in de A-finaliteit effectief te realiseren, is het van belang dat leerlingen een aantal generieke competenties verwerven. Zij fungeren als onderbouw van de beroepsgerichte vorming, ze zijn de voorwaarde om die vorming te kunnen realiseren. In sommige gevallen worden die generieke competenties in het leerplan binnen specifieke doelen uitgediept of geconcretiseerd, maar in alle gevallen is het belangrijk dat je er als leraar en lerarenteam oog voor hebt. Je vindt die generieke onderbouwende competenties bij LPD 0.

Het leerplan Decor en etalage is een **graadleerplan**. Het lerarenteam dient de leerplandoelen te spreiden over de twee leerjaren, overleg en een planmatige aanpak is hierbij cruciaal.

Het is belangrijk om het leerplan **in zijn geheel** te beschouwen waar verschillende leerplandoelen onlosmakelijk met elkaar verbonden zijn en over de rubrieken heen moeten worden bekeken en aangepakt. Een geïntegreerde, projectmatige manier van werken komt deze aanpak zeker ten goede. De ordening in dit leerplan mag dan ook niet bekeken worden als leidraad voor de organisatie van een afzonderlijke vakkenstructuur.

Het is vanuit pedagogisch – didactisch standpunt dan ook absoluut nodig om degelijke samenhang te brengen tussen praktijk en theorie. Dat betekent dat er voor het specifieke deel van de studierichting geen verdeling is in vakken. Er komt een **integratie van technologie en praktijk**. De leerplandoelen worden zo aangeboden dat de praktijk en de theorie als een geheel ervaren wordt, waardoor de afstemming van de theorie op de praktijk optimaal wordt.

Dit leerplan beoogt dat de leraar, vakgroep en school eigen accenten te laten leggen waar onder meer de professionaliteit van de leraar volop kan spelen. [\[zie disclaimer\]](#)

4 Leerplandoelen

LPD 0 De leerlingen handelen

- **in teamverband (organisatiecultuur, communicatie, procedures);**
  - **kwaliteitsbewust;**
  - **economisch en duurzaam;**
  - **veilig, ergonomisch en hygiënisch.**
- ✓ Het leerplandoel bouwt verder op een aantal funderende doelen opgenomen in het Gemeenschappelijk Funderend leerplan. Door het doel te realiseren draag je bij tot de realisatie van de volgende doelen van het GFL:
    - LPD 2.1: de leerlingen gedragen zich zorgzaam en respectvol in relaties.
    - LPD 2.3: de leerlingen werken samen om bij te dragen aan een gemeenschappelijk resultaat.
    - LPD 3.3: de leerlingen ontwikkelen een integere en op rechtvaardigheid en duurzaamheid gerichte levensbeschouwing.
    - LPD 3.4: de leerlingen werken aan een rechtvaardige en duurzame samenleving waar plaats is voor iedereen.
    - LPD 5.1: de leerlingen doorlopen een creatief denkproces waarbij ze een zelfgekozen idee onderzoeken en vormgeven in de praktijk.
    - LPD 8.3: de leerlingen handelen veilig in de school en respecteren de veiligheidsvoorschriften en procedures.
    - LPD 10.1: de leerlingen gaan op een respectvolle manier om met regels en afspraken in de school en in de samenleving.
    - LPD 10.2: de leerlingen maken onderbouwde en verantwoorde ethische keuzes.
  - ✓ De onderdelen van dit leerplandoel kunnen als onderbouwend doel opgenomen worden in heel wat van de hierna volgende leerplandoelen. Zo uit kwaliteitsbewust handelen zich in zorgvuldig werken, het hebben van aandacht voor details, het controleren van het eigen werk op fouten, het voortdurend reflecteren en zich bijsturen met het oog op het bereiken van de verwachte kwaliteit. Je kan dit zowel op het niveau van het proces als op het eindproduct nastreven.
  - ✓ Bij het ergonomisch handelen, kan je tiltips meegeven, aandacht besteden aan de bereikbaarheid en schikking van materiaal en gereedschap ...
  - ✓ Je kan wijzen op de herbruikbaarheid van allerlei zaken, de samenstelling van papier en de herkomst van de grondstoffen. Je kan aandacht besteden aan het inzamelen van toners en cartridges van printers ...
  - ✓ Bij het gebruik van machines steeds eerst wijzen op de veiligheidsvoorschriften.

4.1 Beeldcreatie

Statisch gedeelte: In Beeldcreatie wordt zowel aandacht besteed aan 2D en 3D als aan hun onderlinge relatie.

LPD 1 De leerlingen gebruiken strategieën om het creatieproces te ondersteunen:

- methodes om de eigen bedoeling en het eigen onderwerp aan de vormgeving te koppelen en ideeën en inspiratie te verzamelen;
- gericht vragen over de opdracht stellen.

Samenhang tweede graad: II-Ned-a LPD 17

Samenhang eerste graad: Leerlingen hebben in de eerste graad diverse kunst- en cultuuruitingen waargenomen en hebben kennis gemaakt met bedoelingen en onderwerpen van kunst- en cultuuruitingen.

- ✓ In functie van het creatieproces kunnen de leerlingen bijvoorbeeld deze methodes gebruiken
  - om de eigen bedoeling en het eigen onderwerp aan de vormgeving te koppelen: trial and error, try-out; daarnaast diverse kunst- en cultuuruitingen waarnemen en interpreteren (verschillen en gelijkenissen in hun interpretatie van bedoeling en onderwerp);
  - om ideeën en inspiratie te verzamelen: creaties waarnemen, bestuderen, indrukken verzamelen, objecten verzamelen, noteren, documenteren; analyseren het zintuiglijk waarneembare van kunst- en cultuuruitingen in interactie met de [bedoeling](#) en de onderwerpen ervan;
  - bij het vragen stellen over de opdracht: aandacht voor kenmerken van het stuk (vorm ...), voor het technisch of het [artistiek proces](#).

LPD 2 De leerlingen stellen hun visuele waarneming op verschillende manieren voor.

Samenhang tweede graad: II-MaVo-a LPD 33

- ✓ Je kan hierbij leerlingen dit schetsmatig, constructief, fotografisch ... laten doen.
- ✓ Je kan wijzen op het weergeven van verhoudingen, richtingen en vormen zoals objecten, stilleven, groeperingen, figuur en ruimte ...
- ✓ Je kan de leerlingen wijzen op het tekenen naar zichtbare werkelijkheid.
- ✓ Je kan aandacht besteden aan waarnemingsperspectief met 1 en 2 vluchtpunten.
- ✓ Je kiest best voor een stapsgewijze opbouw: verhoudingen opnemen met de duimpotloodmethode, hulplijnen en restvorm gebruiken, vanuit basisvormen ...
- ✓ Je kan wijzen op het weergeven van diepte en volume door licht, schaduw, detail ...

LPD 3 De leerlingen passen basiskennis van kleurstudie toe aan de hand van creatief-artistieke realisaties.

- ✓ Aandacht voor hoofdkleuren, secundaire kleuren en tertiaire kleuren.

- ✓ Je kan wijzen op kleurcontrasten.
- ✓ Aandacht voor RGB versus CMYK (additief en subtractief) is belangrijk.
- ✓ Je kan wijzen op het kleurgebruik in functie van doel(groepen), op het harmonisch gebruik van kleur, op het sfeerscheppend gebruik van kleur.
- ✓ Je kan complementair, warm/koud, licht/donker, verzadigd/onverzadigd ... aan bod laten komen.

LPD 4 De leerlingen passen diverse vormsoorten toe.

- ✓ Aandacht voor negatief/positief, open/gesloten, geometrisch/organisch.
- ✓ Je kan leerlingen dit laten toepassen op basis van vormonderzoek.

LPD 5 De leerlingen passen 2D- en 3D-compositiemogelijkheden voor functionele en voor artistieke doeleinden toe.

- ✓ Je kan aandacht besteden aan opbouw, richting, diepte.
- ✓ Je kan de leerlingen wijzen op driehoekscompositie, richtingscompositie, verdelingscompositie, symmetrische compositie.
- ✓ Je kan aandacht besteden aan voor-, midden-, achterplan.
- ✓ Je kan wijzen op het gebruik van (bas)relief.

LPD 6 De leerlingen ontleden ruimtelijke figuren en zetten ze om van een 3D-model naar een 2D-model en omgekeerd.

Samenhang tweede graad: II-Wis-a LPD 6,7

- ✓ Voorbeelden van ruimtelijke figuren: prisma, balk, piramide, kubus ...
- ✓ Je kan hier ook gebruik maken van 3D-software.
- ✓ Knippen, snijden, rillen, plooien kunnen hier aan bod komen.
- ✓ Dit doel leent zich uitermate om te combineren met doel 12.

LPD 7 De leerlingen selecteren (analoge en digitale) beeldende technieken en materialen in functie van een opdracht en houden daarbij rekening met mogelijkheden en beperkingen.

- ✓ Schilderen, tekenen, scheuren, collage, assemblage ... kunnen hier aan bod komen.
- ✓ Je kan wijzen op verschillende illustratiestijlen zoals sfeerscheppend, illustratief, informatief ...
- ✓ Je kan aandacht besteden aan droge en natte technieken, aan eenvoudige druktechnieken (monotype, linotype ...).
- ✓ Je kan gebruik maken van een digitaal beeldbewerkingsprogramma.

- ✓ Je kan het digitaliseren en printen van analoge beelden aan bod laten komen.

LPD 8 De leerlingen beheren het materiaal en organiseren hun werkplek volgens de geldende afspraken.

LPD 9 De leerlingen realiseren eenvoudige digitale beelden en houden daarbij rekening met fotografische aspecten: standpuntkeuze, compositie, kadrering en positionering, licht en kleur, cameragebruik.

- ✓ Je kan dit doel ook bereiken door gebruik te maken van de camera van een smartphone en apps toe te passen.
- ✓ Mogelijke thema's: product, stilleven, portret, figuur, landschap, architectuur ...

4.2 Publicitair vormgeven

LPD 10 De leerlingen bepalen de schikking en compositie aan de hand van voorstudies en documentatiemateriaal.

- ✓ Je kan leerlingen laten starten met brainstormen en beeldonderzoek.
- ✓ Je kan leerlingen laten werken met ideeschetsen en voorstudies met de vrije hand laten tekenen.
- ✓ Je kan de relatie leggen tussen tekst - beeld - blad (basisprincipes van lay-out).
- ✓ Je kan de relatie leggen met formaat en oriëntatie; harmonie en contrast; horizontale, verticale, diagonale, schuine, ronde en geometrische krachtlijnen; afdrukkende en niet-afdrukkende waarde; symmetrie, asymmetrie en vrije schikking; lettervormen; optisch en metrisch midden ...
- ✓ Je kan wijzen op uitlijning (linkslignend, rechtslignend, gecentreerd of uitgevuld).
- ✓ Je kan de link leggen met kleurgebruik.

LPD 11 De leerlingen maken een letterkeuze op basis van karakteristieken van het product.

- ✓ Je kan de letterkeuzes beperken tot schreefletters, schreefloze, script en fantasieletter;
- ✓ Je kan de letterkenmerken beschrijven op basis van stok en schreef;
- ✓ Je kan aandacht besteden aan de grondbeginselen van [lettermenging](#) waaronder eenvoud en contrast.

LPD 12 De leerlingen ontwerpen en bewerken illustratieve content via digitaal vectorieel tekenen.

- ✓ Voorbeelden van content zijn: logo's, grafische elementen, sierelementen ...
- ✓ Je kan hier nog steeds best analoog starten.

LPD 13 De leerlingen geven publicitaire producten vorm voor functionele doeleinden.

- ✓ Dit doel leent zich er uitermate toe om te combineren met LPD 5.
- ✓ Voorbeelden van publicitaire producten zijn: posters, stickers, belettering, huisstijlwerk, product placement, carwrapping, eenvoudige displays en verpakkingen ...

LPD 14 De leerlingen brengen illustratie-, beeld- en tekstmateriaal samen via een digitaal opmaakprogramma.

- ✓ Je kan ook aandacht besteden aan de basisprincipes van lay-out.
- ✓ Je kan ook extensiebeheer aan bod laten komen.
- ✓ Je kan de uitvoer behandelen in functie van doel en doelgroep.

4.3 Ruimtelijk vormgeven

LPD 15 De leerlingen detecteren de gewenste decor-, presentatie- en etalagevereisten.

- ✓ Je kan aandacht besteden aan doelgroep met consumptiegedrag.
- ✓ Je kan hier grootschalige werksituaties (filialen) vergelijken met kleinschalige (zelfstandig handelaars), commercieel vergelijken met niet-commercieel.
- ✓ Je kan aandacht besteden aan tijdsduur, kalender en houdbaarheid van een etalage.
- ✓ Je kan productkenmerken observeren (o.a. basisvormen, materie, structuren, texturen).
- ✓ Je kan met de leerlingen een analyse van een eenvoudige omgeving (bijv. etalageruimte, werkingsproces, elementen in een context) maken.
- ✓ Je kan de positionering van elementen observeren en aandacht besteden aan het materiaal van de etaleur (soorten draad, soorten spelden ...).

LPD 16 De leerlingen voeren een eenvoudig werkplan uit.

- ✓ Een eenvoudig werkplan kan bestaan uit etalagecontrole; triëren en selecteren van te etaleren artikelen; groepsindeling; selecteren van hulpmiddelen en decoratie; etaleren/presenteren.
- ✓ Je kan wijzen op etalagecontrole (is de etalage klaar voor gebruik?) in open, halfopen en gesloten ruimte.
- ✓ Je kan aandacht besteden aan prijsaanduiding (indien van toepassing).

LPD 17 De leerlingen gebruiken fixeertechnieken om verschillende producten en blikvangers te presenteren.

- ✓ Voorbeelden van fixeertechnieken zijn: speldtechniek, nylondraadtechniek ...

- ✓ Je kan aandacht besteden aan het onderscheid tussen paneelpresentatie, display of etalagekast.

LPD 18 De leerlingen onderzoeken het effect van het belichten van producten.

- ✓ Je kan de soorten licht bespreken: hoofdlicht, invullicht, tegenlicht, voetlicht, priklicht; accentlicht zoals kaderlicht, priklicht, smalle tot matige tot brede bundel; directe versus indirecte verlichting ...
- ✓ Je kan leerlingen besparingstips laten ontdekken om kostendrukkend te werken d.m.v. tijdschakelklok; door het soort lampen ...
- ✓ Je kan dit doel uitvoeren in een kleine fotostudio maar even goed gebruik laten maken van hun smartphone.

LPD 19 De leerlingen werken een visualisatie uit met aandacht voor een gepaste selectie van kleuren, stijlen en materialen.

4.4 Kunstbeschouwing

Kunstbeschouwing is ondersteunend voor het atelierwerk.

LPD 20 De leerlingen bouwen een referentiekader in tijd en ruimte op door het ontdekken van verschillende kunstenaars en hun werk.

Samenhang tweede graad: II-MaVo-a LPD 12

- ✓ De leerlingen kunnen kunstenaar en hun werk kaderen in de tijd: basis kunststromingen, link met bijv. lessen geschiedenis, werken met een tijdlijn ...; dit betekent geen theoretische kennis, maar wel het duiden van de context binnen een proces, binnen een opdracht.
- ✓ Je kan dit breder zien dan het specifieke van de opleiding en het opentrekken naar andere domeinen (woord, drama, dans ...).
- ✓ Je kan decorbouw ook als een kunstvorm zien (voorbeeld Tomorrowland).

LPD 21 De leerlingen verwerven een methode om een kunstwerk zinvol te analyseren en te bespreken.

- ✓ Elke methode om kunst te beschouwen kan in vraag gesteld worden en/of weerlegd worden. Bij de initiatie in de wereld van de kunst wordt vertrokken van de leerling als persoon. De leerling voelt zich aangesproken door een beroep te doen op zijn emotioneel vermogen (affectief), op zijn vermogen tot kennen (cognitief) en op zijn gevoeligheid voor zintuiglijke indrukken (sensitief). Via waarneming, reflectie en dialoog worden deze vermogens ontwikkeld.

LPD 22 *De leerlingen tonen interesse voor de culturele actualiteit, creatieve uitingen en atelierwerk en voor elkaars kunst- en cultuuruitingen.

Samenhang tweede graad: II-MaVo-a LPD 32

- ✓ Het komt er hier vooral op aan dat leerlingen buiten de school in contact komen met allerlei vormen van kunstbeleving en daarom is het van belang dat de scholen studiereizen, bezoek aan musea, tentoonstellingen, manifestaties, beurzen ... organiseren en zorgen voor het bijwonen van concerten, dans-, en filmvoorstellingen.

LPD 23 De leerlingen lichten hun interesse voor kunst- en cultuuruitingen toe en drukken uit hoe kunst- en cultuuruitingen hun gedachten, gevoelens en gedrag beïnvloeden.

Samenhang tweede graad: II-MaVo-a LPD 31, 35; II-Ned-a LPD 9

5 Lexicon

Artistiek proces

Tijdens het artistiek proces versterken beschouwen, creëren en reflecteren elkaar. Leerlingen ontwikkelen creatief vermogen in een iteratief proces waarin creatieve maak- en denkstrategieën centraal staan. Leerlingen nemen waar, interpreteren, experimenteren, werken uit, reflecteren, sturen bij, presenteren ... Creëren betekent vormgeving onderzoeken zoals diverse technieken uitproberen, materialen combineren, met bouwstenen experimenteren. Het artistiek proces veronderstelt affectieve doelen zoals doorzetten, genieten, durf tonen, fierheid tonen. (naar curriculum.nu)

Bedoelingen van kunst- en cultuuruitingen

Bedoelingen van kunst- en cultuuruitingen zoals aanklaarten, confirmeren, commercieel voordeel halen, decoreren, entertainen, identiteit vormgeven, informeren, in vraag stellen, maatschappelijk belang dienen, praktisch gebruiken, revolteren, schoonheid creëren.

Kunst- en cultuuruitingen

Kunstuitingen is een verzamelnaam voor de 5 artistieke vormen: beeld, dans, media, muziek, woord/drama. Cultuuruitingen zijn gewoonten, gebruiken, traditie, religie, symbolen, rituelen ... Bijvoorbeeld: game, graffiti, kledij, landschap, religieuze feestdagen, feesten, gastronomie ...

Lettermenging

Het combineren van verschillende lettertypes

Rillen

Met een bot materiaal een inkeping aanbrengen in papier of karton ter vergemakkelijking van het zuiver vouwen. Ook wel biegen genoemd. Is niet hetzelfde als ritsen, waar men kapt tot halverwege de drukdrager, zoals bij stickers het geval kan zijn.

6 Basisuitrusting

Basisuitrusting verwijst naar de infrastructuur en het (didactisch) materiaal die beschikbaar moeten zijn voor de realisatie van de leerplandoelen.

Om de leerplandoelen te realiseren dient de school minimaal de hierna beschreven infrastructuur en materiële en didactische uitrusting ter beschikking te stellen die beantwoordt aan de reglementaire eisen op het vlak van veiligheid, gezondheid, hygiëne, ergonomie en milieu. We adviseren de school om de grootte van de klasgroep en de beschikbare infrastructuur en uitrusting op elkaar af te stemmen.

6.1 Infrastructuur

Een lokaal of atelier

- dat qua grootte, akoestiek en inrichting geschikt is om communicatieve werkvormen te organiseren;
- met een (draagbare) computer waarop de nodige software en audiovisueel materiaal kwaliteitsvol werkt en die met internet verbonden is;
- met de mogelijkheid om (bewegend) beeld kwaliteitsvol te projecteren;
- met de mogelijkheid om geluid kwaliteitsvol weer te geven;
- met de mogelijkheid om draadloos internet te raadplegen met een aanvaardbare snelheid.
- met een bergruimte met de nodige nutsvoorzieningen om materiaal/grondstof te stapelen, leermiddelen op te bergen, materiaal op te bergen, didactisch materiaal op te bergen en onderhoudsmateriaal op te bergen ...
- met een zone om het afval te sorteren en te stockeren.
- met nutsvoorzieningen;
- met spoelbak en afwasbakken.

6.2 Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen beschikbaar in de infrastructuur

Het aanwezige materiaal is voldoende voor de grootte van de klasgroep.

- Kast met schuiflade of hangmappen (minimum A2-formaat)
- etalagebakken of presentatiepanelen;
- A3-kleurenprinter;
- grootformaatprinter/snijplotter;
- snijmatten en snijlatten (functioneel formaat);
- kleine fotostudio;
- digitale reflexcamera en statief;
- mobiele klemspots;
- fixeermateriaal;
- piepschuimsnijder.

6.3 Materiaal waarover elke leerling moet beschikken

Om de leerplandoelen te realiseren beschikt elke leerling minimaal over onderstaand materiaal. De school bespreekt in de schoolraad wie (de school of de leerling) voor dat materiaal zorgt. De school houdt daarbij uitdrukkelijk rekening met gelijke kansen voor alle leerlingen.

- persoonlijke en collectieve beschermingsmiddelen in functie van het gebruik van materialen en machines, in overeenstemming met de voorschriften;
- een computer per leerling met internetaansluiting en nodige software voor paginaopmaak, vectorieel tekenen en digitale beeldbewerking en 3D-software;
- een basispakket van schilder-, teken- en etalagemateriaal.

7 Concordantie

De concordantietabel geeft aan welke leerplandoelen eindtermen (ET) en doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties (BK) realiseren. [\[zie disclaimer\]](#)

Leerplandoel	Eindtermen en doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties
0	BK 1.1; BK 1.2; BK 1.3; BK 1.4
1	ET 16.3; ET 16.4; ET 16.6; ET 16.7; BK 2.1
2	BK 2.6; BK 2.7
3	BK 2.7
4	ET 16.7; BK 2.8
5	BK 2.8
6	BK 2.3; BK 2.10
7	BK 2.12
8	ET 16.7; BK 2.7; BK 2.10
9	BK 2.1; BK 2.6; BK 2.9
10	BK 2.9
11	ET 16.7; BK 2.8; BK 2.10
12	BK 2.7; BK 2.8
13	BK 2.10
14	BK 2.1; BK 2.4
15	BK 2.1; BK 2.5
16	BK 2.11

17	BK 2.7
18	BK 2.7
19	BK 2.2; BK 2.3
20	ET 16.4
21	ET 16.1; BK 2.2; BK 2.3
22	ET 16.2; ET 16.5

7.1 Eindtermen

16.1 De leerlingen tonen interesse voor elkaars kunst- en cultuuruitingen.° (attitudinaal)

16.2 De leerlingen lichten hun interesse voor kunst- en cultuuruitingen toe.

Met inbegrip van kennis

*Conceptuele kennis

- Kunst- en cultuuruitingen zoals dans, film, game, graffiti, kledij, landschap, lied
- Culturele persoonlijkheid zoals in keuzes in kledij, muziek, taal
- Unicité van een esthetische ervaring
- Rol van aversie, empathie en respect in wederzijds begrip

*Metacognitieve kennis

- Eigen culturele persoonlijkheid

Met inbegrip van dimensies eindterm

Cognitieve dimensie: beheersingsniveau begrijpen

16.3 De leerlingen illustreren op basis van waarnemingen van kunst- en cultuuruitingen gelijkenissen en verschillen in hun interpretatie van bedoeling en onderwerp.

Met inbegrip van kennis

*Conceptuele kennis

- Zintuigelijk waarneembare kenmerken zoals beweging, geur, klank, kleur
- Onderwerpen van kunst- en cultuuruitingen zoals dood, het alledaagse, geboorte, geschiedenis, liefde, leven, rituelen
- Bedoelingen van kunst- en cultuuruitingen zoals aanklaarten, confirmeren, commercieel voordeel halen, decoreren, entertainen, identiteit vormgeven, informeren, in vraag stellen, maatschappelijk belang dienen, praktisch gebruiken, revolteren, schoonheid creëren
- Gelaagdheid bij interpretatie van onderwerpen van kunst- en cultuuruitingen
- Gelaagdheid van de interpretatie van bedoelingen van kunst- en cultuuruitingen
- Unicité van een esthetische ervaring

*Procedurele kennis

- Waarnemen van kunst- en cultuuruitingen
- Geven van betekenis aan kunst- en cultuuruitingen

- Hanteren van meerdere perspectieven (multiperspectiviteit)
- Toepassen van uitdrukkingwijzen zoals verwoorden, verbeelden, bewegen en verklanken

Met inbegrip van dimensies eindterm

Cognitieve dimensie: beheersingsniveau begrijpen

16.4 De leerlingen analyseren het zintuiglijk waarneembare van kunst- en cultuuruitingen in interactie met de bedoelingen en de onderwerpen ervan.

Met inbegrip van kennis

*Conceptuele kennis

- Vormgeving, inhoud, uitdrukkingvorm, expressie
- Kunst- en cultuuruitingen zoals dans, film, game, graffiti, kledij, landschap, lied
- Zintuiglijk waarneembare kenmerken zoals beweging, geur, klank, kleur
- Onderwerpen van kunst- en cultuuruitingen zoals dood, het alledaagse, geboorte, geschiedenis, liefde, leven, rituelen
- Bedoelingen van kunst- en cultuuruitingen zoals aankaarten, confirmeren, commercieel voordeel halen, decoreren, entertainen, identiteit vormgeven, informeren, in vraag stellen, maatschappelijk belang dienen, praktisch gebruiken, revolteren, schoonheid creëren
- Invloed van waarden, normen en gewoontes

*Procedurele kennis

- Toepassen van methodes voor het analyseren van de interactie tussen de betekenis van het zintuiglijk waarneembare, de bedoelingen en de onderwerpen van kunst- en cultuuruitingen zoals beoogde en reële impact
- Toepassen van uitdrukkingwijzen zoals verwoorden, verbeelden, bewegen en verklanken

Met inbegrip van dimensies eindterm

Cognitieve dimensie: beheersingsniveau analyseren

16.5 De leerlingen drukken uit hoe kunst- en cultuuruitingen hun gedachten, gevoelens en gedrag beïnvloeden.

Met inbegrip van kennis

*Conceptuele kennis

- Interactie tussen waarnemingen, gedachten, gevoelens en gedragingen
- De invloed van tijd, ruimte, maatschappelijke positie en persoonskenmerken

*Procedurele kennis

- Toepassen van uitdrukkingwijzen zoals verwoorden, verbeelden, bewegen en verklanken

*Metacognitieve kennis

- Eigen gedachten, gevoelens en gedrag

Met inbegrip van dimensies eindterm

Cognitieve dimensie: beheersingsniveau analyseren

16.6 De leerlingen drukken vanuit hun ervaring met creatieprocessen hun waardering uit voor inhoud en vormgeving van kunst- en cultuuruitingen.

Met inbegrip van kennis

*Feitenkennis

- Vormgeving: artistieke bouwstenen, technieken en materialen vermeld in de feitenkennis van eindterm 16.7

*Conceptuele kennis

- Criteria om waardering uit te drukken
  - > Vormgeving: artistieke bouwstenen, technieken en materialen vermeld in de feitenkennis van eindterm 16.7
  - > Samenhang van vormgeving en inhoud
  - > Unicité van een esthetische ervaring

*Procedurele kennis

- Toepassen van uitdrukkingwijzen zoals verwoorden, verbeelden, bewegen en verklanken

*Metacognitieve kennis

- Eigen expressieve ervaring met het creatieproces

Met inbegrip van dimensies eindterm

Cognitieve dimensie: beheersingsniveau evalueren

Affectieve dimensie^o: Handelen vanuit een persoonlijk kader waarin voorkeuren voor waarden, opvattingen, gedragingen, gebeurtenissen, informatie, taken, strategieën, ... geïnternaliseerd zijn, maar waarbij nog aandacht nodig is voor de balans tussen conflicterende aspecten

16.7 De leerlingen creëren artistiek werk vanuit hun verbeelding.

Met inbegrip van kennis

*Feitenkennis

- Afhankelijk van de gekozen kunst- en cultuuruitingen terminologie met betrekking tot beeld, muziek, drama, dans of audiovisuele media, apart of gecombineerd

In het geval van

- > Beeld
  - Bouwstenen zoals compositie, kleur, licht, lijn, ruimte, textuur, vorm
  - Technieken: twee- en driedimensioneel zoals boetseren, fotograferen, maquettes maken, met textiel werken, schilderen
  - Materialen zoals klei, licht, papier, recuperatiematerialen, steen, verf
- > Muziek
  - Bouwstenen zoals dynamiek, klankkleur, melodie, ritme, samenklank, structuur, tempo, vorm
  - Technieken zoals body percussion, improvisatie, samenzang
  - Materialen zoals instrumenten, lichaam, stem, voorwerpen
- > Drama
  - Bouwstenen zoals rol, ruimte, structuur, samenspel, tijd
  - Technieken zoals clownerie, figurentheater, improvisatie, mime, teksttheater
  - Materialen zoals decor, geluid, kostuums, lichaam, taal
- > Dans
  - Bouwstenen zoals kracht, ruimte, relatie, tijd

- Technieken zoals bewegingsreeks, choreografie, dansexpressie, dansimprovisatie
  - Materialen zoals decor, geluid, lichaam, voorwerpen
- > Audiovisuele media
- Bouwstenen zoals camerabeweging, geluid, kader, licht, montage
  - Technieken zoals montage, opname, sonorisatie
  - Materialen zoals microfoon, montageunit, smartphone

*Conceptuele kennis

- Inhoud: onderwerp en bedoeling
- Artistiek creatieproces
- Elementaire artistieke vaktaal: samenhang, herhaling, contrast, verwachting, verrassing
- Afhankelijk van de gekozen kunst- en cultuuruitingen terminologie met betrekking tot beeld, muziek, drama, dans of audiovisuele media, apart of gecombineerd

In het geval van

- > Beeld
- Bouwstenen zoals compositie, kleur, licht, lijn, ruimte, textuur, vorm
  - Technieken: twee- en driedimensioneel zoals boetseren, fotograferen, maquettes maken, met textiel werken, schilderen
  - Materialen zoals klei, licht, papier, recuperatiematerialen, steen, verf
- > Muziek
- Bouwstenen zoals dynamiek, klankkleur, melodie, ritme, samenklank, structuur, tempo, vorm
  - Technieken zoals body percussion, improvisatie, samenzang
  - Materialen zoals instrumenten, lichaam, stem, voorwerpen
- > Drama
- Bouwstenen zoals rol, ruimte, structuur, samenspel, tijd
  - Technieken zoals clownerie, figurentheater, improvisatie, mime, teksttheater
  - Materialen zoals decor, geluid, kostuums, lichaam, taal
- > Dans
- Bouwstenen zoals kracht, ruimte, relatie, tijd
  - Technieken zoals bewegingsreeks, choreografie, dansexpressie, dansimprovisatie
  - Materialen zoals decor, geluid, lichaam, voorwerpen
- > Audiovisuele media
- Bouwstenen zoals camerabeweging, geluid, kader, licht, montage
  - Technieken zoals montage, opname, sonorisatie
  - Materialen zoals microfoon, montageunit, smartphone

*Procedurele kennis

- Selecteren van ideeën zoals bij eigen gedachten en gevoelens stilstaan, artistieke werken bestuderen, indrukken of objecten verzamelen
- Koppelen van de eigen bedoeling aan vormgeving via methodes zoals trial and error, try-out
- Gebruiken van basistechnieken van de gekozen discipline

*Metacognitieve kennis

- Eigen expressieve ervaring met het creatieproces
- Eigen verbeelding

Met inbegrip van dimensies eindterm

Cognitieve dimensie: beheersingsniveau creëren

Affectieve dimensie°: Handelen vanuit een persoonlijk kader waarin voorkeuren voor waarden, opvattingen, gedragingen, gebeurtenissen, informatie, taken, strategieën, ... geïnternaliseerd zijn, maar waarbij nog aandacht nodig is voor de balans tussen conflicterende aspecten

7.2 Doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties

1.1 Werken in een teamverband (organisatiecultuur, communicatie, procedures)

1.2 Kwaliteitsbewust handelen

1.3 Economisch en duurzaam handelen

1.4 Veilig, ergonomisch en hygiënisch handelen

2.1 De leerlingen plannen en bereiden de eigen werkzaamheden of activiteiten voor.

2.2 De leerlingen communiceren functioneel in het Nederlands

met aandacht voor: vakjargon.

2.3 De leerlingen illustreren evoluties rond grafische en decoratietrends en -sferen, in relatie tot de eigen werkzaamheden.

2.4 De leerlingen werken passende oplossingen uit voor problemen binnen het eigen takenpakket

met aandacht voor: de verschillende doelgroepen.

2.5 De leerlingen voeren een eenvoudig werkplan uit

met aandacht voor:

- creatief concept;
- stappenplan.

2.6 De leerlingen maken een grove schets en tekening voor integratie in een totaalontwerp

met inbegrip van kennis van: tekentechnieken.

2.7 De leerlingen werken een visualisatie uit

met aandacht voor: een gepaste selectie van kleuren, stijlen en materialen.

2.8 De leerlingen werken grafische elementen uit

met inbegrip van kennis van: domeinspecifieke software;

met aandacht voor:

- computergraphics, illustraties, afbeeldingen;
- 2D en 3D.

2.9 De leerlingen verzorgen de lay-out en opmaak van grafische toepassingen

met aandacht voor:

- typografische regels;
- grafisch charter.

2.10 De leerlingen selecteren en bewerken beeldmateriaal

met inbegrip van kennis van: domeinspecifieke software.

2.11 De leerlingen presenteren decoratieve producten en grafische toepassingen met aandacht voor: omgeving.

2.12 De leerlingen beheren het materiaal en materieel.

Inhoud

1	Algemene inleiding	5
1.1	Het leerplanconcept: vijf uitgangspunten	5
1.2	De vormingscirkel – de opdracht van secundair onderwijs	5
1.3	Ruimte voor leraren(teams) en scholen	6
1.4	Differentiatie	7
1.5	Opbouw van de leerplannen.....	8
1.6	Tot slot	8
2	Situering	9
2.1	Samenhang in de tweede graad	9
2.1.1	Samenhang binnen de studierichting Decor en etalage	9
2.2	Plaats in de lessentabel.....	9
3	Pedagogisch-didactische duiding	9
3.1	Decor en etalage en het vormingsconcept	9
3.2	Krachtlijnen	10
3.3	Opbouw.....	11
3.4	Leerlijnen.....	11
3.4.1	Samenhang met de derde graad.....	11
3.5	Aandachtspunten	11
4	Leerplandoelen	12
4.1	Beeldcreatie	13
4.2	Publicitair vormgeven	15
4.3	Ruimtelijk vormgeven	16
4.4	Kunstbeschouwing	17
5	Lexicon	18
6	Basisuitrusting	19
6.1	Infrastructuur	19
6.2	Materiaal, toestellen, machines en gereedschappen beschikbaar in de infrastructuur	19
6.3	Materiaal waarover elke leerling moet beschikken.....	20
7	Concordantie	20
7.1	Eindtermen.....	21
7.2	Doelen die leiden naar een of meer beroepskwalificaties	25

